

CASA BLANCA

foto Bryndis Brynjolfsdottir

Scapino Ballet Rotterdam bestaat 75 jaar en dat viert het oudste gezelschap van Nederland onder meer met *Casablanca*, geïnspireerd op de filmklassieker uit 1941. Een tijdloos verhaal over de vluchtelingenproblematiek. Artistiek directeur Ed Wubbe: 'Het is vooral dat wachten, wachten, wachten, die uitzichtloosheid.'

tekst Joost Groeneboer

Waarom *Casablanca*, wat trekt je zo aan in dat verhaal?

'Ik liep er al jaren mee rond, evenals miljoenen anderen heb ik de film meerdere keren gezien. Eigenlijk zouden we nu voor ons 75-jarig bestaan een andere, groots opgezette jubileumproductie doen, met veel spektakel, circus en livemuziek, maar vanwege Covid hebben we die moeten cancelen. Dus ik was op zoek naar iets anders waar ik mijn hart en ziel in kan stoppen. *Casablanca* is ook best een grote productie, maar zonder circus en livemuziek en financieel dus minder risicovol.

Maar wat ik met de film heb? Dat is toch vooral de tijdloze thematiek. Hij gaat over een groep West- en Oost-Europeanen die gedreven door de oorlog in Casablanca zijn gestrand, waar ze wachten om via Lissabon naar Noord-Amerika te gaan. Een groep mensen van allerlei pluimage die in een land waar ze verder niets te zoeken hebben op elkaar aangewezen zijn. Van rijke tot minder goed bedeelde mensen en van joodse vluchtelingen tot mensensmokkelaars. In dit politieke wespennest – de Fransen zaten er, maar ook de Duitsers hadden een dikke vinger in de pap – vindt een dramatische driehoeksverhouding tussen de hoofdpersonages plaats.'

Een heel actueel onderwerp...

'Ja, het heeft iets tijdloos, het is weer zo actueel. Het Midden-Oosten is in beweging, je ziet vluchtelingenstromen links en rechts en dat heeft veel parallellen met al die mensen die in de oorlog het nazisme ontvluchtten op zoek naar een beter leven in Amerika. Ook in onze tijd zijn de vluchtroutes vreemd, mensen uit bijvoorbeeld Afghanistan komen via Afrika in Libië terecht, van waaruit ze de oversteek naar Italië wagen.'

Je hebt al eerder in 2005 een voorstelling over vluchtelingen gemaakt, *Paramount*, ook tegen een Hollywood-decor.

'Ja, dat is waar, je bent de eerste die dit opmerkt, ook intern heeft niemand het daar over gehad. Dit nieuwe stuk is eigenlijk een beetje een revanche, want uiteindelijk was ik niet happy met *Paramount*. Ook toen heb ik me door de film *Casablanca* laten inspireren, maar ik durfde er niet echt in te springen en ook de muziek te gebruiken. Als je gevoel er niet goed in zit, maak je ook de juiste keuzes niet. Maar het thema is me wel bezig blijven houden.'

Repetities *Casablanca*
foto's Nienke Elenbaas

**Casablanca reist vanaf 9 oktober door Nederland, www.scapinoballet.nl/voorstellingen/casablanca
75 jaar Scapino,
www.scapinoballet.nl/tijdslijst**

Hoe vertaal je het thema van de film naar het podium?

'Ik ga de film natuurlijk niet klakkeloos navertellen of nadansen, dat heeft geen zin. Ik vind het leuk om er iets eigens van te maken. Ik gebruik de supermooie romantische en spannende filmmuziek van Max Steiner, maar vanwege de sfeer ook Marokkaanse Berbermuziek. Waarom? In de film krijg je niet veel mee van het land, die is niet opgenomen in Marokko maar in een Hollywooddecor van bordkarton. De muziek staat voor dat vreemde land, die vreemde stad die zoveel anders is dan bijvoorbeeld Praag of Parijs. We gaan er geen leuke dansjes op doen; het is niet onze muziek, daar kunnen wij niet op dansen. Nee, de dans zal eerder heel ingetogen zijn. Er zitten een aantal ingrediënten in de film waarvan ik dacht: daar kan ik wel wat mee. Maar waarbij ik me veel vrijheid veroorloof. Ik gebruik ook dialogen uit de film, met name de stem van Ingrid Bergman (in de rol van Ilsa Lund) vind ik mooi. In die stem zit het conflict dat er speelt. Van een vrouw die uit twee mannen kiezen moet.'

Casablanca speelt nog altijd erg tot de verbeelding...

'Wat mij vooral aantrekt is de donkere kant van *Casablanca*. Het is een zwartwit film, een film noir. Het hele gegeven heeft iets donkers, het nazisme en de geheimzin-

nige sfeer van die smoezelige vreemde stad. Er wordt ook ontzettend veel gedronken en gerookt in de film en allerlei dingen die nu niet meer kunnen. Maar dat vind ik ook wel weer leuk. Niet dat ik dat roken in de voorstelling gebruiken zal...

Een donkere kant geeft contrast; als je donker hebt, kun je licht zien en andersom. De personages hebben ook hun donkere kant en ook dat geeft contrast. Je kunt er gevoelens en emoties nog sterker door uit laten komen.

Er zit ook romantiek in *Casablanca*. Maar een moeilijke, gemankeerde romantiek. Dat zijn aspecten waar ik wel van hou.'

Ben jij zo'n romanticus? Heb je zelf een donkere kant?

'Ja, absoluut. We hebben allemaal een donkere kant die we liever niet zien, waar we een beetje bang voor zijn, maar die het leven wel kleur geeft. Het geeft niet dat iets een beetje schuurt. Dat probeer ik ook wel voor elkaar te krijgen in het stuk, dat er ook iets van gevaar in zit.

In de loop der jaren leer je jezelf een beetje kennen. Ook ik heb bepaalde gedachten en neigingen waar ik tegen vecht. En ook ik ben er niet zeker van dat ik onder alle omstandigheden, in een oorlogssituatie, de juiste keuzes maken zou. Als je ziet waar mensen toe in staat zijn, mensen kunnen beesten zijn. Kijk naar de Tweede Wereldoorlog of meer recent IS.'

Je staat nu 30 jaar bij Scapino aan het roer. Wat zijn je persoonlijke successen?

'Dat zijn dan toch *Rameau* (1990), een van mijn eerste stukken bij Scapino, *Kathleen* (1992) op hardrockmuziek, en meer recent de barokvoorstelling *Pearl* (2012) en *Le chat noir* (2013). En bij ons 70-jarig bestaan vijf jaar terug *Ting!*, met circus en dans. Bij Introdans heb ik in 1989 *De dood en het meisje* gemaakt, een voorstelling die soms nog steeds door hen wordt gedanst.'

Wat maakt een voorstelling succesvol?

'Als je voelt dat alles klopt. Als de choreografie, het decor, de kostuums en alle ingrediënten die je gebruikt samenvallen tot 1 plus 2 is 3 of 4. Dat het gewoon klopt en je daardoor een soort tijdloosheid krijgt. Maar dat is maar bij een handjevol producties het geval.

Successen accepteer je, maar er zijn ook stukken die minder goed gaan. Daar blijf je over nadenken, daar leer je van. Falen is een essentieel onderdeel van succes krijgen. Van daaruit bouw je verder.' ◀